

CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT
OF JUSTICE

Nr. 106
din 15 aprilie 2026

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată în temeiul cererii de chemare în judecată depuse de Ceruța Elena împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea actelor administrative normative.

La data de 26 martie 2026, reclamanta Ceruța Elena a depus cerere privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei din art.161 alin.(1) lit. f) din Legea nr.514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

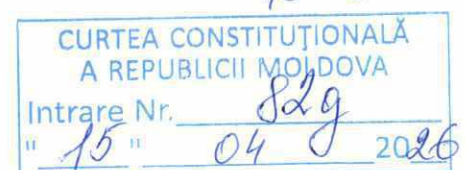
Prin încheierea din data de 02 aprilie 2026, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea reclamantei Ceruța Elena privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru verificarea constituționalității sintagmei „asigură specializarea ... judecătorilor instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din data de 02 aprilie 2026 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a textului de lege „*asigură specializarea ... judecătorilor instanței*”
din *art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995* [privind organizarea judecătorească]

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

1. Nume CERUȚA
2. Prenume ELENA

A.3. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu Curtea Supremă de Justiție
2. Complet de judecată: Stela Procopciuc, Oxana Parfeni și Diana Stănilă
4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, str. Petru Rareș nr.18
5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: (22) 21-87-55, info@csj.md

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

1. La 17.10.2022, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a fost expediată pentru examinare cauza penală privind învinuirea lui Alexandr Stoianoglo de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.-le 47, 327 alin.(3), 47, 324 alin.(3) lit.a), b) și c) și art.352/1 alin.(2) din Codul penal; a lui Dumitru Raileanu și **Elena Ceruța** de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.327 alin.(3) din Codul penal, cu atribuirea nr.1-2699/2022, cauza fiind repartizată judecătorului Arina Ialanji.

2. Ulterior, prin încheierea din 14.03.2024, președintele interimar al Judecătoria Chișinău, Livia Mitrofan, a dispus REdistribuirea cauzei penale nr.1-2699/2022.

3. Redistribuirea cauzei penale a fost dispusă în baza Hotărârii CSM nr.64/6 din 13.02.2024 [*modificată prin Hotărârea nr.90/8 din 27.02.2024*], care a fost adoptată inclusiv în temeiul *art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 [privind organizarea judecătorească]*.

4. La 24.09.2024 (*înregistrat la 25.09.2024*), subsemnata, Elena Ceruța am depus la Curtea Supremă de Justiție, cerere în ordinea contenciosului administrativ, acțiune de control normativ a actelor administrative normative, Hotărârea CSM nr.64/6 din 13.02.2024, modificată prin Hotărârea nr.90/8 din 27.02.2024 (*nr.de Dosar 3d-91/24, PIGD 2-24107756-01-3d-25092024*)

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

5. Prin prezenta sesizare se solicită Curții Constituționale să supună testului de constituționalitate textul de lege „*asigură specializarea ... judecătorilor instanței*” din *art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 [privind organizarea judecătorească]* **ÎN RAPORT CU:**

- art.23 combinat cu 54 din Constituție;
- art.115 separat și, inclusiv, combinat cu art.72 alin.(3) lit.e) din Constituție;
- art.140 din Constituție.

6. **Dreptul incident afectat** prin această expresie este dreptul de acces liber la justiție – *instanță independentă, competentă și instituită de lege* – **art.20 din Constituție.**

C¹ RESPECTAREA CONDIȚIILOR DE ADMISIBILITATE

7. *Ab initio*, în Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea Constituțională (*în continuare CC*) a reținut că, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate, iar dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil (§§ 79-80).

8. **Potrivit art.12¹ din Codul de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor**, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului **ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze**, instanța de judecată, din oficiu sau **la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.**

9. Aliniatul (2) *ibidem*, limitează judecătorul de drept comun doar în a verifica întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*
- b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*
- c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*
- d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

10. Iar potrivit alin.(3) ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amâna pledoariile.

11. **Raportat speței, consider că sunt întrunite cumulativ cele patru condiții de admisibilitate:**

- a) Se solicită controlul constituționalității a **art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995**, iar verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența Curții Constituționale (*art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție*).
- b) Curtea Constituțională a reiterat că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De eventuala soluție a

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

excepției de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument riscă să devină unul simulat, adică o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (DCC nr.94/07.07.2022, §29).

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de către **partea în proces** și anume de către **reclamanta** în Dosarul nr.3d-91/24, (nr.PIGD 2-24107756-01-3d-25092024), **Elena Ceruța**.

- e) Instituția ridicării excepției de neconstituționalitate oferă instanțelor posibilitatea soluționării situațiilor în care, în cadrul judecării unei cauze, părțile sau judecătorul se confruntă cu o incertitudine în privința constituționalității normelor ce urmează a fi aplicate (HCC nr.2 din 09.02.2016).

Excepția de neconstituționalitate ridică o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să precedă soluționarea litigiului de care este legată, aplicabilitatea și relevanța normei contestate pentru soluționarea litigiului principal reprezintă o condiție esențială pentru admisibilitatea sesizării (DCC nr.133 din 05.12.2019, §23; DCC nr.136 din 09.12.2019, §27; DCC nr.99 din 06.08.2020, §20).

Revenind la speță, autoarea sesizării solicită efectuarea controlului de constituționalitate a **normelor legale care urmează a fi aplicate la soluționarea cererii** în ordinea contenciosului administrativ, acțiune de control normativ a actelor administrative normative, Hotărârea CSM nr.64/6 din 13.02.2024 [modificată prin Hotărârea nr.90/8 din 27.02.2024], or aceasta a fost adoptată cu trimitere la art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995.

- d) Pe portalul Curții Constituționale, directoriu CCDOC, **nu am identificat Hotărâri și/sau Decizii** prin care expresia „*asigură specializarea ... judecătorilor instanței*” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 să fi fost supusă testului de constituționalitate.

13. În Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea Constituțională a interpretat art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția R.Moldova (excepția de neconstituționalitate) și a reținut că „în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.”

14. Curtea a reținut că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

15. Având în vedere cele menționate, orice **instanță judiciară** chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și **OBLIGATIA să se adreseze Curții Constituționale (HCC nr.2 din 09.02.2016 §§ 86-87)**.

16. În context, aduc în atenție și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CIEDO):

➤ cauza *Ivanciuc v. Romania* (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: ... nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la art.6 §1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar;

➤ cauza *Pronina v. Ucraina* (no. 63566/00) Curtea Europeană a statuat că instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare, ignorând acest aspect, deși el era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art.6 §1 din Convenție.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

17. Prin prezenta sesizare se solicită realizarea controlului de constituționalitate a normei legale inclusiv prin prisma art.23 și 54 din Constituție.

18. În DCC nr.44 din 12.03.2026 §18 (*Dosarul nr. 221g/2025*), Curtea a notat că „articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare.

Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție.

Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr.7 din 10.06.2025, §68)⁵.

19. Așadar, mai jos avansează argumente în susținerea **incidenței articolului 20 din Constituție**.

20. Art.20 din Constituție, care-și găsește corespondentul în art.6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), **garantează accesul la justiție**, adică dreptul la judecarea cauzei de către o instanță independentă, competentă și instituită de lege.

21. În context, aduc în discuție Hotărârea din 01.12.2020 din cauza **Guðmundur Andri Ástráðsson c. Islandei** (*cererea nr.26374/18*), în care Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) a hotărât că a fost încălcat art.6 §1 (*dreptul la un tribunal instituit prin lege*) din CEDO.

22. În această Hotărâre, CEDO „a rafinat și a clarificat” sensul care trebuie dat noțiunii de „tribunal instituit prin lege” impus de art.6 §1 din Convenție, a analizat componentele individuale ale acestui concept și modul în care termenii „tribunal”, „stabilit” și „prin lege” ar trebui interpretați astfel încât să reflecte cel mai bine scopul său și, în cele din urmă, să asigure că protecția pe care o oferă este cu adevărat eficientă.

„(i) „Tribunal”

219. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o "instanță" se caracterizează în sensul material al noțiunii prin funcția sa jurisdicțională, și anume prin soluționarea materiilor care țin de competența sa pe baza normelor juridice și după o procedură desfășurată în mod prevăzut. De asemenea, trebuie să îndeplinească o serie de cerințe suplimentare, cum ar fi "independența, în special a executivului; imparțialitate; durata mandatului membrilor săi; ..." (a se vedea, de exemplu, *Belilos c. Elveției*, 29.04.1988, §64, seria A nr. 132).

(ii) „Stabilit”

223. Curtea reamintește că, potrivit unei jurisprudențe constante, expresia "instituit prin lege" acoperă nu numai temeiul juridic al existenței însăși a unui "tribunal", ci și respectarea de către instanță a normelor specifice care o reglementează și componența completului de judecată în fiecare cauză

226. Această corelație între procedura de numire a unui judecător și "legalitatea" completului de judecată din care face parte ulterior un astfel de judecător este susținută și de scopul cerinței "stabilit" prin lege". Această cerință reflectă principiul statului de drept și urmărește să protejeze sistemul judiciar împotriva influențelor externe ilicite, în special din partea executivului (a se vedea pct.211 de mai sus), deși nu se poate exclude ca o astfel de ingerință ilicită să provină și de la legiuitor sau din interiorul sistemului judiciar însuși. În plus, aceasta cuprinde orice dispoziție de drept intern – inclusiv, în special, dispozițiile privind independența membrilor unei instanțe – care, dacă ar fi încălcată, ar face ca participarea unuia sau mai multor judecători la examinarea unei cauze să fie "nelegală" (a se vedea punctul 212 de mai sus). Curtea este conștientă de faptul că procesul de numire a judecătorilor poate fi deschis unor astfel de ingerințe nejustificate și constată, prin urmare, că necesită un control strict: Mai

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

⁵ https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decezii/d_44_2026_221g_2025_rou.pdf

mult, este evident că încălcările legii care reglementează procesul de numire a judecătorilor pot face ca participarea judecătorului competent la examinarea unei cauze să fie "nelegală".

(iii) „Prin lege”

230. Curtea dorește de asemenea să sublinieze în acest moment că cerința cu o instanță să fie înființată "prin lege" nu urmărește în niciun fel să impună uniformitatea practicilor de numire a judecătorilor din statele membre. ... Curtea este conștientă de faptul că există diferite sisteme de numire a judecătorilor în întreaga Europă ... Preocuparea în acest caz se referă exclusiv la asigurarea faptului că legislația internă relevantă privind numirile judiciare este formulată în termeni fără echivoc, în măsura în care este posibil, astfel încât să nu se permită interferențe arbitrare în procesul de numire, inclusiv din partea executivului.⁶

23. În Hotărârea citată, Marea Cameră a revizuit jurisprudența CtEDO și a arătat că respectarea cerinței unei „instanțe instituite prin lege” a fost examinată până în prezent într-o varietate de contexte, inclusiv și:

(ii) atribuirea sau reatribuirea unei cauze unui anumit judecător sau instanță (a

se vedea DMD GROUP, a.s., citat mai sus, §§ 62-72; Richert, citat mai sus, §§ 41-57; Miracle Europe Kft, citat mai sus, §§ 59-67; Chim și Przywiczowski împotriva Poloniei, nr. 36661/02 și 38433/02, §§ 138-42, 12 aprilie 2018; și Pasquini v. San Marino, nr. 50956/16, §§ 103 și 107, 2 mai 2019);

(iii) înlocuirea unui judecător fără a furniza un motiv adecvat, așa cum prevede dreptul intern (a se vedea Kontalexis, citat mai sus, §§ 42-44).⁷

24. Mai aduc în atenție și Hotărârea nr.16 din 28.05.1998, revizuită prin HCC nr.39 din 09.07.2001 și nr.10 din 16.04.10 (în vigoare și în ziua de azi) cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova, în care Curtea a statuat:

„3. Articolul 20 din Constituție garantează accesul la justiție pentru „satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente”. Ca și p.6 din Convenția europeană, textul citat garantează prioritar și fără echivoc accesul la justiție. Însă Constituția nu statuează dreptul nelimitat de a alege instanța competentă, această fiind stabilită de legea fiecărui stat, inclusiv pentru exercitarea căilor de atac. Curtea consideră că noțiunea „instanța judecătorească competentă” este lipsită de ambiguitate. Prin această noțiune, fiind raportată la art. 114 și 116 din Constituție și avându-se în vedere interpretarea art.114 din Constituție dată de Curtea Constituțională la 23 iunie 1997, se înțelege instanța care are atribuția sau autoritatea legală de a soluționa cauze. E de menționat că această noțiune comportă câteva conotații: instanța trebuie să fie stabilită prin lege, atât sub aspect formal, cât și sub aspect material; nu este absolut necesar ca această instanță să facă parte dintr-o ordine ierarhică proprie; ea trebuie însă să îndeplinească o funcție jurisdicțională, în limitele atribuite de lege. Înființarea instanțelor judecătorești extraordinare este interzisă prin Constituție. Legea Supremă însă permite organizarea unor instanțe judecătorești specializate.

Potrivit art. 115 alin.(4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.

Astfel, Curtea Constituțională constată că determinarea „instanței judecătorești competente”, locului acesteia în ierarhia instanțelor judecătorești, gradului de jurisdicție și aplicării căilor de atac, stabilirea categoriilor de cauze ce sînt (sau ce nu sînt) de competența acestora sunt prerogative exclusive ale legiuitorului.

Avînd în vedere că Legea Supremă a Republicii Moldova nu prevede delegarea atribuțiilor legislative, Curtea Constituțională consideră că nici o altă autoritate publică, oricare ar fi locul ei în sistemul autorităților publice, nu este în drept să stabilească competența instanțelor judecătorești, indiferent de natura politică sau socială a litigiului ce urmează să fie soluționat”.⁸

⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-206582>

⁷ Ibidem §217

⁸ https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro_1998_h_16.pdf

25. O abordare analogică aferent institutului „*instanță constituită de lege*” o observăm și în **Decizie a Curții Constituționale nr.105 din 05.09.2024**⁹ (Dosarul nr. 27g/202), Curtea Constituțională a reținut:

26. *În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că articolul 6 §1 din Convenție garantează dreptul la o audiere publică de către un tribunal independent și imparțial instituit prin lege. Potrivit jurisprudenței Curții, un „tribunal” se caracterizează, în sensul substanțial al termenului, prin funcția sa judiciară, și anume prin stabilirea chestiunilor care intră în sfera sa de competență pe baza normelor de drept și potrivit procedurilor stabilite. De asemenea, tribunalul trebuie să îndeplinească o serie de exigențe suplimentare - independența, în special față de puterea executivă; imparțialitatea; durata mandatului membrilor săi; garanțiile oferite de procedura sa - dintre care mai multe apar în textul articolului 6 § 1 în sine (Steininger v. Austria, 17 aprilie 2012, § 45).*

27. *Introducerea sintagmei „instituită de lege” în articolul 6 §1 „are drept scop să prevină ca organizarea sistemului judiciar [...] să nu fie lăsată la discreția puterii executive și să asigure că acest domeniu este reglementat printr-o lege adoptată de Parlament” (Coëme și alții v. Belgia, 22 iunie 2000, § 98; Bahaettin Uzan v. Turcia, 24 noiembrie 2020, § 48; Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanda [MC], 1 decembrie 2020, § 214). În țările care au un sistem de drept codificat, organizarea sistemului judiciar nu poate fi lăsată la discreția autorităților judiciare, fapt care nu exclude posibilitatea de a li se recunoaște o anumită putere de interpretare a legislației naționale în materie (Gorguiladzé v. Georgia, 20 octombrie 2009, § 69).*

28. *În acest context, Curtea subliniază că articolele 72 alin. (3) lit. e) și 115 alin. (4) din Constituție îi oferă Parlamentului o marjă discreționară la stabilirea competenței instanțelor judecătorești și a procedurii de judecată, cu condiția ca aceasta să fie instituită prin lege, iar actul de justiție să respecte garanțiile constituționale.*

26. Așadar, revenind la textul de lege criticat – „asigură specializarea [...] judecătorilor instanței” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 – considerăm că nu poate fi negat faptul că limitează dreptul de acces la justiție – în baza acestei competențe președintele instanței judecătorești stabilește un număr restrâns de judecatori ce pot examina anumite cauze/litigii.

27. Cred că atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze hotărârii/deciziei Curții și să o aplice ca atare.

28. Consecvent, textul de lege criticat vine în contradicție cu Hotărârea și decizia Curții constituționale, *or* acesta împuternicește președintele instanței judecătorești să „asigure specializarea judecătorilor”, în timp ce Curtea (*interpretând art.20 din Constituție*) a reținut că determinarea „instanței judecătorești competente” și stabilirea categoriilor de cauze ce țin (sau ce nu țin) de competența acestora sunt prerogative exclusive ale legiuitorului, iar Legea Supremă a R.Moldova **nu prevede delegarea atribuțiilor legislative** și nicio altă autoritate publică, oricare ar fi locul ei în sistemul autorităților publice, nu este în drept să stabilească competența instanțelor judecătorești, indiferent de natura politică sau socială a litigiului ce urmează să fie soluționat”.

29. În consecință, prin actele adoptate în baza normei a cărei control de constituționalitate se solicită, prin care se dispun inclusiv și redistribuiri ale cauzelor

⁹ https://www.constcourt.md/public/ecdoc/decizii/d_105_2024_27g-i-28g_2024_reu.pdf

deja date prin lege unui judecător, este afectat dreptul de acces la justiție prin componenta „*instanță constituită de lege*”, fiind generat și încălcarea principiul securității juridice aferent „*instanței instituite prin lege*” să-mi judece cauza.

30. Or, *afectează dreptul subsemnatei* [*de a-mi fi judecată cauza de acea instanță /de acel judecător în competența căruia a fost dată cauza prin lege*] *prin examinarea cauzei de o instanță instituită NU de lege.*

31. „REdistribuirea aleatorie” între 7 judecători „specializați” nominal și la discreția unei singure persoane, fără criterii clare și pe un termen neclarificat, fac ca participarea acestora la examinarea cauze să fie „nelegală”, iar eu, Elena Ceruța, inculpată în cauza penală nr.1-2699/2022, sa fiu privată de dreptul de a-mi fi judecată cauza de acel judecător în competența căruia i-a fost dată prin lege.

32. De asemenea, nu pot fi excluse nici pe viitor realizarea unor asemenea „experimente”, deoarece nu suntem siguri că poate interveni, în baza aceleiași norme, deja „dez-specializarea” judecătorilor, sau specializarea celor specializați și tot așa până la absurd.

33. Deci, nu am nici o garanție contra arbitrariului care este generat de norma criticată.

34. Prin urmare, având în vedere considerentele mai sus expuse, consider că justificat pot susține că este **încălcat art.20 din Constituție, în componenta sa referitoare la stabilirea prin lege a instanței/judecătorului competent să-mi judece cauza.**

35. În concluzie, consider că se impune a fi discutată **problema limitării accesului liber la justiție al acuzatului**, fiind necesară o analiză în fond a acestei expresii din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 pentru a stabili dacă aceasta ingerință (*prin restrângere*) în dreptul meu fundamental, este legală (*prin prisma previzibilității legii și discreției nelimitate*), justificată și proporțională situației.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție¹⁰

CAP.I textul de lege „*asigură specializarea [...] judecătorilor instanței*” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 **ÎN RAPORT CU art.20 combinat cu art.-le 23 și 54 din Constituție.**

36. Republica Moldova este un stat de drept în care drepturile omului reprezintă valori supreme și sunt garantate (art.1 alin.(3) din Constituție), în care Constituția este Legea ei Supremă și nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art.7 din Constituție).

37. Potrivit art.23 alin.(2) din Constituție „*Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*”.

38. De asemenea, „*în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*” (a se vedea art.54 alin.(1), (4) din Constituție), cu excepția cazurilor în care ingerința în/restrângerea exercițiul drepturilor și libertăților constituționale este „*prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și este necesară în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției, este proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății*”.

39. În **Hotărârea nr.28 din 23.11.2015**, §55, Curtea Constituțională a atras atenția că, articolele 23 alin.(2) și 54 din Constituție, impun statului ca exercițiul drepturilor și libertăților să nu poată fi supus altor **restrângeri decât celor prevăzute de lege**, condiție care trebuie interpretată prin prisma criteriilor impuse de jurisprudența Curții Europene.

40. Așadar, prima cerință în raport cu o **NORMĂ** care **RESTRÂNGE** exercițiul unui drept este ca aceasta **TREBUIE să fie PREVĂZUTĂ DE LEGE**.

41. În hotărârea prenotată au fost sistematizate inclusiv și **principiile generale** stabilite în jurisprudența Curții Constituționale, **privind calitatea legii**, cităm:

„56. Noțiunea de „lege” este o noțiune autonomă (Bosphorus Airways v. Irlanda, hotărârea Marii Camere din 30.06.2005, §143). Această noțiune presupune lipsa arbitrarului, iar lipsa arbitrarului este un element esențial al principiului preeminenței dreptului, menționat în Preambulul Convenției Europene, și al principiului statului de drept, menționat în articolul 1 alin. (3) din Constituție.

¹⁰ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

58. Pentru a se stabili caracterul de „lege” în înțelesul Convenției și al Constituției, al unei norme de drept, trebuie efectuat un test al „suficienței” acesteia pentru a se verifica dacă norma de drept este accesibilă, clară, previzibilă și dacă oferă garanții împotriva abuzurilor.

60. Condiția preciziei suficiente sau a previzibilității presupune existența unor norme de drept detaliate în privința subiectului tratat (*Kruslin v. Franța*, hotărârea din 24 aprilie 1990, § 27).

42. În Hotărârea nr.26 din 23.11.2010, Curtea a reținut că, „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile”.

43. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

44. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a mai reținut că și omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (*IICC nr.17 din 19.05.2016, §71; DCC nr.28 din 12.03.2020, §24; DCC nr.123 din 22.10.2020, §26; DCC nr.162 din 29.12.2020, §23*).

45. Raportând speței principiile reținute *supra*, consider că textul de lege „asigură specializarea [...] judecătorilor instanței” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 conține o REDACTIE IMPREVIZIBILĂ care oferă o PUTERE DISCRETIONARĂ NELIMITATĂ președintelui instanței de judecată în procesul de judecare a unei cauzei.

46. În context menționez următoarele Hotărâri ale Curții Constituționale potrivit cărora o lege care nu limitează „puterea discreționară”, nu corespunde standardului de calitate, sub aspectul suficienței și previzibilității.

46.1 Hotărârea nr.28 din 23.11.2015 [*Dosarul nr.29a/2015*], privind controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003 privind contracararea activității extremiste], în care Curtea a reținut următoarele principii generale cu privire la exigențele calității legii:

54. Curtea subliniază că, în conformitate cu articolul 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu pactele și tratatele la care Republica Moldova este parte.

55. În acest sens, condițiile articolelor 23 alin.(2) și 54 din Constituție, ca statul să publice și să facă accesibile toate legile și ca exercițiul drepturilor și libertăților să nu poată fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, trebuie interpretate prin prisma criteriilor impuse de jurisprudența Curții Europene.

56. Noțiunea de „lege” este o noțiune autonomă (*Bosphorus Airways v. Irlanda, Hotărârea Marii Camere din 30.06.2005, §143*). Această noțiune presupune lipsa arbitrarului, iar lipsa arbitrarului este un element esențial al principiului preeminenței dreptului, menționat în Preambulul Convenției Europene, și al principiului statului de drept, menționat în articolul 1 alin.(3) din Constituție.

58. Pentru a se stabili caracterul de „lege” în înțelesul Convenției și al Constituției, al unei norme de drept, trebuie efectuat un test al „suficienței” acesteia pentru a se verifica dacă norma de drept este accesibilă, clară, previzibilă și dacă oferă garanții împotriva abuzurilor.

60. Condiția preciziei suficiente sau a previzibilității presupune existența unor norme de drept detaliate în privința subiectului tratat (*Kruslin v. Franța, Hotărârea din 24.04.1990, §27*). Ea impune o analiză mai riguroasă a normei de drept. Curtea Europeană a statuat că nivelul de precizie al legislației interne „depinde într-o măsură considerabilă de conținutul actului normativ avut în vedere, domeniul pe

care este menit să-l acopere, numărul și statutul celor cărora le este adresat” (Chorherr v. Austria, Hotărârea din 25.08.1993, § 25). Testul preciziei legii impune ca în situațiile în care legea conferă o anumită marjă de discreție, ea să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (Silver și alții v. Regatul Unit, Hotărârea din 25.03.1983, §80). În Al-Nashif v. Bulgaria (Hotărârea din 20.06.2002, §§119-123) - un caz care a vizat expulzarea unei persoane din motive de securitate națională -, Curtea Europeană a statuat că „legea trebuie să indice cu suficientă claritate marja de discreție care este conferită autorităților competente și maniera exercitării acesteia, având în vedere scopul legitim al măsurii în cauză, pentru a acorda persoanelor protecția adecvată împotriva ingerințelor arbitrare”.

61. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (Ostrovar v. Moldova, Hotărârea din 13.09.2005, § 98 și §§ 105-108). Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești.

46.2 În Hotărârea nr.2 din 30.01.2018 [(Dosarul nr. 154g/2017) privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 10 pct. 4 din Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi], Curtea Constituțională, dezvoltând principiile enunțate supra, a reținut că „previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise” (§46).

46.3 Hotărârea nr.2 din 23.01.2020 [(Dosarul nr.122g/2019 și nr. 216g/2019) a unor dispoziții din articolul 6 pct. 11¹) din Codul de procedură penală (definiția noțiunii de „eroare gravă de fapt”)], Curtea Constituțională a reiterat în §§45 și 46 principiul general cu privire la calitatea legii potrivit căruia:

„pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25.01.2007, §66; Seychell v. Malta, 28.08.2018, § 50-52)”, iar „o putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești” (HCC nr.28 din 23.11.2015, §61; HCC nr.2 din 23.01.2020, §46; HCC nr.25 din 12.08.2021, §68).

47. *Deci*, consecutivitatea enunțată atestă clar și concludent că într-un stat de drept (art.1 alin.(3) din Constituție), Legea trebuie să creeze un echilibru între competența legală și puterea discreționară, prin îmbinarea inițiativei și dreptului de a decide cu anumite limite, în așa manieră încât să nu prejudicieze drepturile și libertățile particularilor prin acțiuni abuzive.

48. Consider, că o putere nu este mai mult sau mai puțin discreționară, ea este astfel, dacă legea lasă subiectului să fie „stăpânul” aplicării și exercitării legii și ea nu este, dacă legea îi dictează condițiile în care subiectul trebuie să acționeze.

49. Lipsa unor prevederi exprese în acest sens creează circumstanțe propice președintelui instanței judecătorești pentru interpretarea subiectivă a art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995, în consecință, specializarea judecătorilor la libera sa discreție și, respectiv, REdistribuirea cauzelor „speciale” judecătorilor „specializați”.

50. Maniera în care este formulat acest articol atribuie incertitudine *per ansamblu* normei, *or* este dificil de a deduce niște condiții și/sau criterii de „asigurare a specializării judecătorului” de către președintele instanței.

51. Or legea criticată:

? nu este definit conceptul de „specializare” judecătorilor (legea prevede și perfecționare) și ce înseamnă „asigură”;

? nu clarifică cine totuși dispune specializarea, [dacă verbul „a asigura” include și componenta de dispunere, sau poate specializarea o dispune o altă autoritate, iar președinește prin asigurare doar o execută];

? nu reglementează mecanismul prin care se „asigură specializarea”;

? nu clarifică pe ce materii „se asigură specializarea” [pe ce categorii de cauze se specializează, se specializează judecătorii pe cauze civile, penale, contencios, instrucție, sau se specializează în dependență de categoria cauzei penale (anticorupție, minori, tortură ...), sau în cauzele civile în dependență de tipul litigiului];

? nu clarifică dacă această specializare are efect doar pe viitor sau se extinde retroactiv și pe cauzele penale trimise în instanță cu rechizitoriul până la data specializării;

? nu clarifică situațiile în care „asigurarea specializării” vine în coleziune cu prevederile legilor organice prin care este reglementată însuși procedura de examinare a unei cauze [Codul administrativ - acte administrative cu efect retroactiv, sau Codul de procedură penală - condiții clare și eshaustive de redistribuire a cauzei];

? nu stabilește termenul mandatului „specializării” judecătorului [or siguranța și certitudinea mandatului influențează direct independența judecătorului de președintele instanței judecătorești];

? nu reglementează condițiile în care președintele instanței judecătorești poate să decidă „dez-specializarea judecătorului specializat”

și așa m.departe.

52. A contrario, legiuitorul, în **Legea nr.192 din 10.07.2025**, a dezvoltat și reglementat un întreg mecanism de judecare a cauzelor de corupție și a celor conexe corupției, prin stabilirea:

➤ competențelor completelor specializate;

➤ criteriilor de selecție a judecătorilor;

➤ organizarea concursului;

➤ și cel mai interesant că numirea acestor judecători specializați în judecarea acestor cauze nu este lăsată la discreția președintelui instanței judecătorești, ci sunt numiți de Consiliul Superior al Magistraturii și, după caz, chiar prin decretul Președintelui R.Moldova, și doar cei selectați în bază de concurs;

➤ este stabilit și termenul în care judecătorii își exercită competențele conform specializării.

53. Deci, prin această lege, însuși legiuitorul recunoaște importanța criteriilor clare în procesul de „asigurare a specializării judecătorilor” și oferă un șir de garanții atât pentru justițiabil, cât și pentru judecătorul specializat, ceea ce asigură și independența sa față de persoana/autoritatea care l-a numit.

54. *În concluzie*, puterea discreționară și libertatea de apreciere a președintelui instanței judecătorești în cadrul exercițiului de „asigurare a specializării judecătorilor”, în legătură cu faptul că se aduc repercusiuni asupra dreptului de acces la instanță, trebuie să cunoască limite similare reglementărilor din Legea nr.192 din 10.07.2025.

55. *În caz contrar*, acest viciu de neconstituționalitate generează și va genera următoarele consecințe negative:

55.1 Lipsa motivării specializării judecătorilor.

55.2 Tratament diferențiat (*caracterului lacunar al normei creează precondiții pentru interpretarea neuniformă a normei și aplicarea discreționară a normei*).

În Hotărârea nr.64/6 din 13.02.2024 [*se împuternicește președintele instanței judecătorești să specializeze judecătorii în a judeca cauze ce au fost trimise în instanță de Procuratura Anticorupție*], se regăsesse pasaje întregi, expuse în aceeași consecutivitate în alte două hotărâri, pe chestiuni diferite și anume din Hotărârea CSM nr.289/25 din 13.10.2020 [*reținută ca exemplu de specializare a judecătorilor – un fel de precedent – cu toate că prin hotărârea respectivă doar s-a luat act de demersul Procurorului General și s-a recomandat președintelui „să asigure specializare”*] și Hotărârea CSM nr.28/3 din 23.01.2024 [*prin care cu mai puțin de o lună înainte a fost motivată necesitatea „specializării largi” a judecătorilor Judecătorei Chișinău*].

55.3 Hotărârile CSM automate, stereotipe și șablon (*se folosec alinate întregi despre scopul și necesitatea specializării care sunt identice/copiate și în cazul specializării „largi” și „înguste”*).

55.4 Control judiciar formal.

Consider că ar fi foarte dificil pentru un judecător să realizeze un control suficient în raport cu actul administrativ prin care se „asigură specializarea” și atrage după sine și redistribuire a cauzei, atâta timp cât legea nu redă cu precizie mecanismul în care se „asigură specializarea de către președintele instanței”.

Respectiv, viciul de neconstituționalitate invocat, transformă controlul judiciar într-o formalitate și iluzie.

56. Astfel, ținând cont de principiile generale cu privire la exigențele calității legii amintite *supra* și lecturând/analizând textul de lege „asigură specializarea [...] judecătorilor instanței” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995, în maniera în care este formulat, îmi permit să conchid că această normă este neconstituțională, întrucât *are un caracter extrem de lapidar, este lipsită de claritate și de previzibilitate*, anume prin nelimitarea puterii discreționare în procesul de „asigurare a specializării judecătorilor” în cadrul examinării unei cauze.

57. *Această omisiune dă naștere arbitrariului, lăsând ca dreptul/Legea să fie creat/ă de către președintele instanței judecătorești.*

58. Pe finalul acestui capitol, deoarece *lex iniusta non est lex*, consider că sunt justificată să pretindă că ingerința reproșată [*dreptului de acces la justiție prin componentele: o instanță legal creată și competentă să examineze cauza*] nu este prevăzută de lege.

CAP.I textul de lege „asigură specializarea [...] judecătorilor instanței” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 **ÎN RAPORT CU art.115 separat și, inclusiv, combinat cu art.72 alin.(3) lit.e) din Constituție.**

59. Constituția reprezintă cadrul și măsura în care legiuitorul și celelalte autorități pot acționa; astfel și interpretările care se pot aduce normei juridice și aplicarea acesteia trebuie să țină cont de această exigență de ordin constituțional cuprinsă chiar în art.7 din Legea fundamentală, potrivit căreia „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

60. În context, reieterez **Hotărârea nr.16 din 28.05.1998**, revizuită prin HCC nr.39 din 09.07.2001 și nr.10 din 16.04.10, cu privire la **interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova**, în care Curtea a statuat:

Asfel, Curtea Constituțională constată că determinarea „instanței judecătorești competente”, locului acesteia în ierarhia instanțelor judecătorești, gradului de jurisdicție și aplicării căilor de atac, stabilirea categoriilor de cauze ce țin (sau ce nu țin) de competența acestora sînt prerogative exclusive ale legiuitorului.

*Avînd în vedere că Legea Supremă a Republicii Moldova nu prevede delegarea atribuțiilor legislative, Curtea Constituțională consideră că nici o altă autoritate publică, oricare ar fi locul ei în sistemul autorităților publice, nu este în drept să stabilească competența instanțelor judecătorești, indiferent de natura politică sau socială a litigiului ce urmează să fie soluționat”.*¹¹

61. Prin pct.3 ibidem, Curtea consideră că noțiunea “instanța judecătorească competentă” este lipsită de ambiguitate. Prin această noțiune, fiind raportată la art.114 și 116 din Constituție și avîndu-se în vedere interpretarea art.114 din Constituție dată de Curtea Constituțională la 23 iunie 1997, se înțelege instanța care are atribuția sau autoritatea **legală** de a soluționa cauze.

62. Tot în această Hotărâre de interpretare, Curtea a conchis că „*avînd în vedere că Legea Supremă a Republicii Moldova nu prevede delegarea atribuțiilor legislative, ... nici o altă autoritate publică, oricare ar fi locul ei în sistemul autorităților publice, nu este în drept să stabilească competența instanțelor judecătorești, indiferent de natura politică sau socială a litigiului ce urmează să fie soluționat...unele prevederi ale Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova “Cu privire la examinarea de către instanțele judecătorești a plîngerilor declarate împotriva actelor nelegitime ale organelor autorităților publice și ale persoanelor cu funcții de răspundere ce lezează drepturile cetățenilor”, fie și cu caracter de recomandare, constituie o ingerință în activitatea legislativului și intră în contradicție cu art.6 din Constituție.*

63. În pct.5, clarificînd necesitatea enumerării în Codul de procedură civilă [categoriilor de cauze care sînt de competența instanțelor judecătorești, dar și a celor în legătură cu care accesul la justiție este limitat, a competențelor instanțelor judecătorești în vederea aplicării prevederilor art. 20 din Constituție privind apărarea drepturilor și libertăților omului, precum și a categoriilor de cetățeni ai Republicii Moldova pentru care accesul la justiție poate fi limitat], Curtea Constituțională a menționat că stabilirea competenței instanțelor judecătorești, a procedurii de examinare a litigiilor, precum și a căilor de

¹¹ https://www.constcourt.md/public/cedoc/hotariri/ro_1998_h_16.pdf

atac face obiectul unor legi organice și constituie competența exclusivă a Parlamentului.

64. Tot acolo, Curtea a hotărât că stabilirea de reguli speciale de procedură și modalități de exercitare a drepturilor procedurale la examinarea litigiilor unor categorii distincte de persoane nu contrazice principiul statuat în art.20 din Constituție, atâta timp cât **instituite prin lege** organică.

65. Chiar și în recenta Decizie nr.44 din 12.03.2026 (Dosarul nr. 221g/2025), Curtea Constituțională a reiterat faptul că „**prerogativa de a reglementa prin lege organică procedura de judecare a cauzelor (a se vedea articolul 115 alin. (4) din Constituție)**” este a legislatorului (§21).

66. Deci, urmând prevederile constituționale [art.-le 72 alin.(3) lit. e) și 115 alin.(4) din Constituție], prin raportare inclusiv la considerentele Hotărârilor CtEDO și Hotărârilor și Deciziilor Curții Constituționale antereferte, consider că reglementarea mecanismul de specializare a judecătorilor trebuie realizată prin lege organică, și nu prin acte administrative ale conducerii instanței judecătorești.

67. Așadar, întrucât modul și temeiurile de modificare a completului/schimbare a judecătorului sunt reglementate prin normele procedurale, un act administrativ de asemenea natură nu poate completa legea de procedură cu novații, în caz contrar, ar prelua atribuțiile puterii legislative.

68. Cu toate acestea, textul de lege criticat nu respectă exigența de reglementare **strict prin lege organică** a acestui domeniu, permite ca dreptul/Legea să fie creată de alte persoane/autorități decât Parlamentul, chiar dacă Legea Supremă a R.Moldova nu prevede delegarea atribuțiilor legislative.

69. Prin această sesizare nu negăm dreptul acestor subiecți de a emite și aproba actele normative *infralegale*, însă și aceasta competență trebuie realizată în condițiile legii: numai în temeiul și pentru executarea legilor, și nu mai puțin important, trebuie să se limiteze strict la cadrul stabilit de actele normative de nivel superior pentru executarea cărora se emit sau se aprobă și nu pot contraveni prevederilor actelor respective.

70. A permite CSM sau președintelui instanței judecătorești să legifereze în acest domeniu (*să creeze dreptul/Legea*) ar echivala și cu depășirea limitelor separării puterilor în stat.

CAP.III textul de lege „*asigură specializarea [...] judecătorilor instanței*” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995 **ÎN RAPORT CU art.140 din Constituție**

71. Invoc și încălcarea art.140 din Constituție, or textul de lege criticat contravine cu interpretarea dată prin **Hotărârea CC nr.16 din 28.05.1998** [revizuită prin Hotărârile CC nr.39 din 09.07.2001 și nr.10 din 16.04.10] articolului 20 din Constituție, **inclusiv constătarilor Curții, reținute în Hotărârile și Deciziile sale (la care m-am referit în sesizare), cu caracter de principiu.**

72. Pentru a nu mă repeta, rețin pct.-le 60-64 din Sesizare.

73. Atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze hotărârii/deciziei Curții și să o aplice ca atare.

74. Reieșind din faptul că textul de lege criticat contrazice silogismul juridic din Hotărârea Curții constituționale prin care a fost interpretat art.20 din Constituție, consider că este afectat și **caracterului general obligatoriu** al Hotărârilor Curții Constituționale.

75. Reieșind din cele expuse SOLICIT Curții Constituționale să realizeze controlul de constituționalitate a textul de lege „*asigură specializarea [...] judecătorilor instanței*” din art.16¹ alin.(1) lit.f) din Legea nr.514/06.07.1995, să admită integral sesizarea și să-l declare neconstituțional.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)¹²

76. La prezenta sesizare, urmează a fi anexate de către instanța judecă cererea în ordinea contenciosului administrativ, anexele și toate materiale prezentate de părți.

77. Anexez extrasul cu prevederile normative contestate și inclusiv relevante.

78. Anexez **Hotărârea cu privire la interpretarea art.20** din Constituția R.Moldova, nr.16 din 28.05.1998 și Hotărârile prin care a fost revizuită.

79. Hotărârile CtEDO și Curții Constituționale relevante au fost indicate în textul sesizării cu citarea paragrafelor fără a fi modificat textul, cu referință în subsolul paginii.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării¹³

80. Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, pentru ce și semnez.

26.03.2026

Cu respect,

Elena CERUȚĂ

Digitally signed by Ceruța Elena
Date: 2026.03.26 13:40:23 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

¹² În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

¹³ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii reclamantei Ceruța Elena privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru verificarea constituționalității sintagmei „asigură specializarea ... judecătorilor instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească

în cauza de contencios administrativ intentată, la cererea de chemare în judecată depusă de Ceruța Elena împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea actelor administrative normative

*(Dosarul nr. 3d-91/24
PIGD 2-24107756-01-3d-25092024)*

02 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea reclamantei Ceruța Elena privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru verificarea constituționalității sintagmei „asigură specializarea ... judecătorilor instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

Cu participarea grefierului, Mihail Calistrov

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată în temeiul cererii de chemare în judecată depuse de Ceruța Elena împotriva Consiliului Superior al Magistraturii prin care solicită:

- anularea în tot a actului administrativ normativ - Hotărârea CSM nr.64/6 din 13 februarie 2024, modificată prin Hotărârea nr.90/8 din 27 februarie 2024, ca fiind ilegal.

- anularea în tot a actului administrativ normativ - Hotărârea nr.90/8 din 27 februarie 2024, prin care a fost modificată Hotărârea CSM nr.64/6 din 13 februarie 2024, ca fiind ilegal.

2. La data de 26 martie 2026, reclamanta a depus cerere privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei din art.16¹ alin.(1) lit. f) din Legea nr.514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

3. În cadrul ședinței de judecată, reclamanta Ceruța Elena a solicitat admiterea cererii și expedierea sesizării în adresa Curții Constituționale.

4. În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul pârâtului, Consiliul Superior al Magistraturii, nu s-a prezentat, depunând o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în absența sa.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

5. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

6. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

7. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate și sesizării Curții Constituționale cu privire la sintagma „asigură specializarea ... judecătorilor instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

8. În acest sens, instanța reține că, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a statuat că, în cazul existenței unor incertitudini privind constituționalitatea actelor normative ce urmează a fi aplicate într-o cauză pendinte, instanța de judecată are obligația de a sesiza Curtea Constituțională. Totodată, s-a stabilit că excepția de

neconstituționalitate poate fi ridicată de către părți, reprezentanții acestora sau din oficiu de către instanță.

9. Conform §79-80 din hotărârea menționată, pentru interpretarea art.135, alin.(1), lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

10. Totodată, potrivit §82-83, din aceeași hotărâre Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin.(1), lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

11. În cauza dedusă judecării, aceste condiții sunt întrunite cumulativ. Obiectul excepției îl constituie o prevedere legală susceptibilă controlului de constituționalitate, excepția a fost ridicată de reclamantă, prevederile contestate sunt incidente în soluționarea litigiului, iar asupra acestora nu există o jurisprudență constituțională anterioară.

12. Completul reține, de asemenea, că exercitarea dreptului de a invoca excepția de neconstituționalitate reprezintă o prerogativă procesuală a părții, iar ignorarea acesteia și soluționarea litigiului fără o pronunțare prealabilă a Curții Constituționale ar echivala cu atribuirea instanței de drept comun a unor competențe ce excedează cadrului său legal, fapt inadmisibil într-un stat de drept.

13. În consecință, având în vedere considerentele expuse, completul de judecată admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și dispune sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, în vederea exercitării controlului constituționalității sintagmei „asigură specializarea ... judecătorilor

instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

14. În conformitate cu prevederile art. 195 și art. 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate formulată de reclamanta Ceruța Elena.

Sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la verificarea constituționalității sintagmei „asigură specializarea ... judecătorilor instanței” din art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

Transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea formulată de reclamantă.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte	/semnătură/	Stela Procopciuc
Judecători	/semnătură/	Oxana Parfeni
	/semnătură/	Diana Stănilă
Judecător		Diana Stănilă